

14.10.2024

7-А-Б кл.

Всесвітня історія

вч. Рзаєва Н.О.

Тема: Середньовічна Азія: Китай та Японія.

Мета уроку: сприяти формуванню знань про особливості Китаю та китайців, Японії та японців у середні віки, прослідковувати взаємозв'язок народів у історичному процесі, розвивати історичні компетентності, удосконалювати вміння та навички по роботі з таблицею, відбору та систематизації фактичного матеріалу, сприяти розвитку пізнавальної активності через ІКТ на уроці та при виконанні домашнього завдання у формі повідомлень.

Актуалізація опорних знань

Мотивація навчальної діяльності

Проблемне питання:

-Чи можна стверджувати, що Середньовіччя в країнах Азії проходило інакше, ніж у Європі, і не мало з ними нічого спільного? Сьогодні протягом уроку ми дамо відповідь на це запитання.

Вивчення нового матеріалу

На початку 7 століття країні утвердилася династія Тан. Єдину державу очолив імператор із необмеженою владою: він вважався Сином Неба, а

імперія – Піднебесною. Китайська армія оволоділа Великим Шовковим шляхом до середньої Азії. Населення займалося землеробством, торгівлею та ремеслом. Для полегшення перевезень у країні було споруджено Великий канал. А для захисту від північних кочівників китайці продовжували зводити Велику Китайську стіну. Ослаблена повстаннями і війнами, династію Тан було повалено і 960 року утвердилася династія Сун. Її правління відзначено боротьбою із сусідами та народними повстаннями. У 1211 році до Північного Китаю вторглися монголи на чолі з правителем Чингісханом. З 13 століття Китай став частиною Монгольської держави, на чолі якої стояли хани.

Робота з візуальними джерелами

Держава в середньовічному Китаї

- Китайський імператор вважав себе сином Неба, а державу - **Піднебесною імперією**.
- На поч. VII ст. у Китаї утвердилася династія **Тан**(618-907рр), а на чолі стояв імператор із необмеженою владою.
- **Зовнішня політика династії Тан**

- Забезпечення контролю над Великим шовковим шляхом

Після падіння династії Тан розпочалися міжусобні війни, результатом яких став прихід до влади династії Сун (960-1279рр).

На підвладних Сун територіях розвивалися центри вирощування рису, чаю; виготовлення порцеляни, шовку.

У державі Сун винайдено: порох, папір, книгодрукування. Саме тут винайшли і випустили паперові гроші.

Великими були і військові винаходи, які, на жаль, не змогли врятувати імперію Сун від загибелі.

Становлення держави у Японії

На межі III-IV ст. в Японії виникає **державу Ямато**. Її очолює цар (оокімі), що є верховним жерцем **синтоїзму** - етнічної японської релігії. За японськими міфами, оокімі - син богині Сонця Аматерасу. Держава називалась Ніппонабо Ніхон – «Корінь Сонця»-що трансформувалось в «Японія».

У XII ст **Йорітомо Мінамото** – полководець і політик здобув титул верховного правителя – **сегуна**.

Сегун – керував країною, а імператор був главою держави і верховним жерцем синтоїзму.

Сегун спирався на військову силу **самураїв** і керував за допомогою чиновників.

Завдяки географічному положенню, Японія не зазнавала нападів, а спроба монгол підкорити Японію завершилась провалом.

Історичний практикум (робота в групах)

Використовуючи текст, скласти план розповіді про найвідоміші досягнення у науці та освіті Китаю.

Китайці вивели понад 70 сортів рису, навчилися друкувати книги раніше за європейців. У 8 столітті у столиці Китаю почала виходити щоденна газета «Столичний вісник». У Китаї було винайдено порох, рушниці у вигляді бамбукових трубок, металеві гармати. Китайські моряки раніше за інших почали застосовувати в мореплаванні компас, китайці винайшли порцеляну.

Для управління країною потрібно було багато грамотних людей, для цього створювалися спеціальні школи для чиновників

Використовуючи текст, скласти план розповіді про найвідоміші досягнення у літературі та мистецтві Китаю.

8-9 століття були золотим віком китайської поезії. Архітектори будували пагоди – буддійські храми. Головним видом мистецтва був живопис. В основному зображували пейзажі, які китайці називали гори і води. Окрім пейзажів художники писали ніжні квіти, звірів, птахів. Такі картини називалися «квіти та птахи».

Культура і наука в середньовічному Китаї

- Китайська цивілізація зі своєю багатою культурою стала справжньою скарбницею для культур інших народів і цивілізацій:
- Китайське ієрогліфічне письмо стало зразком писемності для корейців, японців і в'єтнамців.
- З винайденням паперу, китайці налагодили найпростішу форму книгодрукування: з початку VIII ст. і аж до XX ст. виходила газета «Столичний вісник»
- Винайдено компас і порох. А у VIII ст. відкрилась **Академія наук!**
- VIII-IX ст. – час розквіту китайської поезії: 30 томів ліричних творів поета Лі Бо.
- Будівництво буддійських пагод- багатоповерхових веж.
- Образотворче мистецтво-малювання на шовковій тканині, папері, згорнутому в сувій

presentation-creation.ru

Використовуючи текст, дати характеристику основним заняттям, перерахувати назви держав або династій та титулів, які носили правителі Японії.

- Японія - острівна держава в Східній Азії, розташована на великому архіпелазі біля тихоокеанського узбережжя. Основними островами архіпелагу є: Хоккайдо, Хонсю, Сікоку та Кюсю. Характерною рисою архіпелагу є гори. Вони вкривають 71% суші. Гору Фудзіяма японці вважали за священну. Річки в Японії переважно гірські та невеликі. Це визначило особливості її розвитку. Основними заняттями мешканців були мореплавання та рибальство. У VI-VIII ст. у Японії виникає Нарська імперія. На чолі держави стояв імператор. Вся земля була державною власністю та лунала в оренду селянам, які сплачували за користування нею податки та податки.

Однак згодом земля опинилася в руках знаті – буси (у Європі їх називали самураї). У самураїв склався свій кодекс честі – бусідо. У XII столітті один із могутніх кланів проголосив правителем країни свого вождя - сьогуна. Фактична влада була в руках сьогунів, а імператори виконували священні ритуали.

Використовуючи текст скласти план розповіді про найвідоміші досягнення у науці та освіті Японії.

Великий вплив на духовну культуру Японії зробив буддизм, що прийшов з Китаю. Вже з VIII століття почали з'являтися школи для дітей знаті, зокрема дівчат. У середині IX століття було винайдено японське лист (ієрогліфи позначали літери та склади). Вважали, що освічена людина має вміти складати вірші, малювати та грати на музичних інструментах.

Використовуючи текст, скласти план розповіді про найвідоміші досягнення у літературі та мистецтві Японії.

У XIV – XV століттях виник японський театр. Було створено особливий жанр театральної вистави, коли записувався лише сюжет, а актори самі по ходу вистави вигадували свої рухи та тексти. Головна тема мистецтва – природа та єднання людини з нею.

Японська середньовічна культура

На японську культуру мала вплив корейська і китайська.

Поширеною була китайська мова серед імператорського дому, придворних і освічених японців.

- У VIII ст виникає японська писемність, що стає поштовхом до розвитку літератури: популярний поетичний жанр **танка** (коротка пісня без рим-п'ятивірш).
- VI ст. буддизм, що проник із Китаю та Кореї стає державною релігією. Буддійські ченці привозили з Китаю не тільки релігійні книги, а й навчальні посібники з географії та астрономії. Тому вже у VII ст. в Японії створюється державна служба часу, побудована перша обсерваторія, складено загальну карту Японських островів.

- Буддистські ідеї втілились і в середньовічній японській архітектурі, де виникають нові типи будівель - **храми і монастирі**, споруджені за китайськими зразками.
- Японський живопис - за зразком китайського, але тушшю на шовку або на папері.

Хвилинка відпочинку (руханка)

<https://youtu.be/foFUavVgKg4?si=-T7KDsWBtUHewBc4>

Робота з таблицею (запишіть у зошит)

«Країни середньовічної Азії»

Назва країни	Основні заняття жителів	Назва держав або династій середньовіччя	Титули, які носили правителі	Найвідоміші досягнення в науці та освіті	Найбільш відомі досягнення у літературі та мистецтві
Китай	Землеробство, торгівля, ремесло.	Династія Тан, Династія Сун, Монгольська держава	Імператор, Хан	Вивели понад 70 сортів рису; навчилися друкувати книги раніше за європейців, виходила щоденна газета «Столичний вісник»; порох, рушниці, металеві гармати, компас, порцеляна; школа для чиновників	Буддистські храми – пагоди, розвиток поезії, живопис «гори та води», «квіти та птахи».

Назва країни	Основні заняття жителів	Назва держав або династій середньовіччя	Титули, які носили правителі	Найвідоміші досягнення в науці та освіті	Найбільш відомі досягнення у літературі та мистецтві
Японія	Мореплавання рибальство	Нарська імперія. Сьогуна́т	Імператор, сьогун	Існували школи, зокрема для дівчат; винайшли японське письмо, засноване на китайській писемності (ієрогліфи позначали літери та склади). Вважали, що освічена людина має вміти складати вірші, малювати та грати на музичних інструментах	Виник японський театр. Було створено особливий жанр театральної вистави, коли записувався лише сюжет, а актори самі по ходу вистави вигадували свої рухи та тексти. Головна тема мистецтва – природа та єднання людини з нею.

Робота з картою

*Покажіть основні напрямки завойовницьких походів монголів;

*Покажіть, де проходила Велика Китайська стіна?

*Який із торгових шляхів на карті є Великим шовковим шляхом?

*Покажіть на карті Китай, Японію.

(Китай знаходиться у Східній та Центральній частині Азії)

(Японія — острівна країна, розташована на східному узбережжі Азії, у північно-західній частині Тихого океану; Японський архіпелаг простягнувся дугою з північного сходу на південний захід і налічує чотири великих острови Хоккайдо, Хонсю, Сікоку та Кюсю,

*Назвіть та покажіть головні річки Китаю. (Хуанхе – Жовта ріка, Янцзи – Довга ріка).

*Що об'єднує ці країни?

Географічне становище, подібна культура, єдина релігія, єдина монголоїдна раса.

Узагальнення. Систематизація. Рефлексія.

Прийом "Так - ні"

1. На початку XIII століття у Китай вторглися племена монголів
2. У VII – VIII століттях у Японії виникла Нарська монархія.

3. Японія розташовується на одному острові.
4. У Китаї пейзажі називали «гори та води».
5. Японський дворянин - граф.
6. У Японії в школах навчалися лише хлопчики.
7. Китайські та японські ієрогліфи, абсолютно, схожі.

Домашнє завдання:

- Прочитайте § 11
- Підготуйте повідомлення на одну із запропонованих тем:
  - «Бойові мистецтва: ушу, конг-фу»
  - «Чайна церемонія в Японії»
  - «Мистецтво ікебани»

Завдання надсилайте на освітню платформу Human або ел. адресу
nataliarzaeva5@gmail.com

Бажаю успіхів у навчанні!